

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ВІТЧИЗНЯНОЇ
ТА ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ**

**Збірник наукових праць
Рівненського державного гуманітарного університету**

Випуск 34

Рівне – 2022

УДК 94(477) + 94 (100)

А 43

ББК 63.3 (4Укр)

Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії : Зб. наук. пр. Рівнен. держ. гуманіт. ун-ту. Вип. 34. Рівне: РДГУ, 2022. 162 с.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Головний редактор:

Постоловський Руслан – кандидат історичних наук, професор, член-кореспондент Міжнародної слов'янської академії наук (м.Рівне)

Відповідальний редактор:

Шеретюк Валерій – кандидат історичних наук, професор (м.Рівне)

Редакційна рада:

Давидюк Руслана – доктор історичних наук, професор (м.Рівне)

Жарна Криштоф – доктор хабілітований в галузі історії, професор (м.Жешув, Республіка Польща)

Киридон Алла – доктор історичних наук, професор (м.Київ)

Троян Сергій – доктор історичних наук, професор (м.Київ)

Фісанов Володимир – доктор історичних наук, професор (м.Чернівці)

Члени редколегії:

Галуха Любов – кандидат історичних наук, професор (м. Рівне)

Жилюк Сергій – доктор історичних наук, професор (м.Остріг)

Майзнер Роберт – доктор хабілітований в галузі історії, професор (м.Ченстохова, Республіка Польща)

Соммер Ханна – доктор гуманітарних наук в галузі соціології, професор (м.Жешув, Республіка Польща)

Степанков Валерій – доктор історичних наук, професор (м.Кам'янець-Подільський)

Стоколос Надія – доктор історичних наук, професор (м.Рівне)

Чухліб Тарас – доктор історичних наук, провідний науковий співробітник (м.Київ)

Швецова-Водка Галина – доктор історичних наук, професор (м.Рівне)

Шеретюк Руслана – доктор історичних наук, професор (м.Рівне)

Друкується за рішенням Вченої Ради Рівненського державного гуманітарного університету, протокол № 10 від 24 листопада 2022 р.

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації: Серія КВ №15857-4329Р

ISSN 2519-1942

Адреса редакції: 33027, м. Рівне, вул. Пластова, 31,
факультет історії, політології та міжнародних відносин РДГУ,
isf_rdgu@ukr.net <http://fipmv.rv.ua/>
© Рівненський державний гуманітарний університет, 2022

9. Шашина М.В. Модернізаційна парадигма в сучасній структурно-функціональній теорії. *Причорноморські економічні студії*. № 36 (2). 2018. С. 39–43.
10. Шевчук Д.О. Теорії модернізації і демократичний транзит. *Демократичний транзит у країнах Вишеградської групи й Україні*. 2018. С. 36–55.

References

1. Danilyan O.G. The concept of modernization as a theoretical model of the development of post-totalitarian countries. State construction and local self-government. 2007. No. 13. P. 61–71.
2. Israfilova T.N. Modernization theory: history and modernity. University Readings. Pyatigorsk. 2008 S. 148–152.
3. Kirchanov M.V. Political modernization. Problems of theory and experience of modernization of the inner Russian periphery. Textbook for universities Voronezh. Publishing and Printing Center of Voronezh State University. 2008. 192 p.
4. Kurennoy V.A. Modernization theory of modernization. humanitarian context. 2009. No. 2. С. 84–91.
5. Lastochkina M.A. Modernization is a global phenomenon and an international trend. Bulletin of the Tyumen State University. Socio-economic and legal research. 2017. V. 3, No. 4. S. 237–255.
6. Poberezhnikov I.V. Modernization theory: main stages of evolution. Problems of the history of Russia. Yekaterinburg. 2001. Issue. 4. S. 217–246.
7. Polishchuk Yu. M. Modernization as a theoretical concept: origins, development, modern challenges. Scientific notes of the Institute of Political and Ethnonational Studies named after I.F. Curacao of the National Academy of Sciences of Ukraine. 2015. Issue 4 (78). P. 194–207.
8. Spencer G. Experiments scientific, political and philosophical. Mn.: Modern. writer. 1999. 1408 p.
9. Shashina M.V. The modernization paradigm in modern structural-functional theory. Black Sea Economic Studies. No. 36 (2). 2018. P. 39–43.
10. Shevchuk D.O. Theories of modernization and democratic transit. Democratic transit in the countries of the Visegrad Group and Ukraine. 2018. P. 36–55.

УДК 94:327 (8=134)

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЛАТИНСЬКОЇ АМЕРИКИ ТА ЇЇ МІСЦЕ В МАЙБУТНЬОМУ СВІТІ

Наталія Плюта

Рівненський державний гуманітарний університет

Україна, 33028, м. Рівне, вул. Пластова, 31

e-mail: plyta@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1196-9717>

У статті розглядається становище латиноамериканських країн в II пол. XX ст.; аналіз економічного та соціально-політичного розвитку країн континенту; проблеми країн Латинської Америки з наркобізнесом, корупцією та злочинністю; та характеристика екологічних проблем регіону. В наш час багато уваги приділяється дослідженню політичних, соціальних, економічних, ідеологічних процесів Латинської Америки другої половини XX ст.

Ключові слова: Латинська Америка, «третій світ», тероризм.

DEVELOPMENT PROSPECTS OF LATIN AMERICA AND ITS PLACE IN THE FUTURE WORLD

The article examines the situation of Latin American countries in the II half. 20th century; analysis of the economic and socio-political development of the countries of the continent; problems of Latin American countries with drug trade, corruption and crime; and characteristics of environmental problems of the region. Nowadays, a lot of attention is paid to the study of political, social, economic, and ideological processes in Latin America in the second half of the 20th century.

Key words: Latin America, "Third World", terrorism.

Актуальність проблеми. Країни Латинської Америки прирівнюються до «третього світу», тобто до країн Америки та Азії. Але з другої половини XX століття на латиноамериканському континенті відбувалися значні зміни в соціально-економічному й суспільно-політичному розвитку.

Політичне життя в країнах латиноамериканського регіону відзначалося нестабільністю. Майже у всіх країнах відбувалися військові перевороти і при владі були диктаторські режими. Переважна більшість військово-диктаторських режимів мала яскраво виражений консервативний характер правого спрямування. З II пол. 50-х рр. у регіоні намітилася тенденція до масових рухів, повстань і переворотів лівої орієнтації. Керівники лівих сил прагнули до корінних соціально-економічних перетворень на шляху «побудови соціалізму». Найяскравішим прикладом радикальної спроби вирішення проблем розвитку були події на Кубі.

Завдяки здійсненню програми «Союз заради прогресу» (мета програми – прискорений соціально-економічний розвиток країн Латинської Америки через індустріалізацію, підтримали цю програму 19 країн) економічний розвиток латиноамериканських країн помітно прискорився. Латиноамериканські країни були одними із найдинамічніших за темпами розвитку регіоном світу.

Деякі латиноамериканські країни прагнули звільнитися від політичного впливу США та могутніх американських компаній. Така спроба в Чилі закінчилася драматично.

У середині 70-х р. більша частина країн регіону перебувала під владою військових диктатур.

Правлячі кола багатьох латиноамериканських держав в 70-80-і роки взяли курс на модернізацію економіки, що передбачала провідну роль приватного підприємництва, дрібну торгівлю, зниження ролі держави в управлінні економікою, активне співробітництво з іноземним капіталом. Політика модернізації мала як позитивні, так і негативні наслідки.

Крім величезної зовнішньої заборгованості (430 млрд. дол. у 1990 р.), політика диктаторських режимів характеризувалася відсутністю демократичних свобод, порушенням прав людини, насильницьким придушенням опозиції. Життєвий рівень значної частини населення, непов'язаної з технологічно оновленими секторами виробництва, був низьким. Все це викликало невдоволення правлячими військово-диктаторськими режимами і зумовило поворот до відновлення ліберально-демократичних реформ управління.

Упродовж 80-х–90-х років на зміну авторитарним режимам прийшли конституційні демократичні уряди: в 1983 р. – в Аргентині, у 1985 р. – у Бразилії, у 1989 р. – в Чилі. У Латинській Америці залишились лише дві держави з дикторськими режимами – Куба та Венесуела.

Дана тема являється актуальною й на сьогодні, тому що розвиток, висвітленої історії Латинської Америки за часів радянської влади був не об'єктивним та центронаправленим. Тай в загалі, в історії країн Латинської Америки є достатньо не досліджених «білих плям».

В останні роки Латинська Америка є одним з найбільш швидко розвиваються регіонів світу. При всій очевидній залежності від глобальної економіки, Латинська Америка має практично все необхідне для самостійного розвитку: 20% світових природних ресурсів, в тому числі нафтою, газом та іншими стратегічними ресурсами, величезними запасами прісної води, великими площами та сприятливими умовами для виробництва продовольства. Регіон має сучасну промисловість, високі технології, кваліфіковані кадри. Сьогодні Латинська Америка – великий та перспективний регіон, що успішно інтегрується ринок з більш ніж півмільярдом населенням, об'ємом зовнішньої торгівлі понад 600 млрд., сумарним ВВП близько двох трильйонів доларів. Частка регіону в світовому ВВП становить близько 7–8%, в населенні – 8–9%. Особливо райдужні перспективи Латинської Америки видно на прикладі Бразилії – найбільшої країни та безсумнівного лідера континенту. Країна має всі можливості для виходу в ряд найбільш розвинених держав світу. Уже сьогодні Бразилія займає помітні позиції з кількох перспективних напрямків. Вона володіє солідним аерокосмічним комплексом. Бразильська корпорація ЕМБРАЄР, створена лише в кінці 70-х років вже перетворилася в третього в світі виробника й експортера авіаційної техніки (після «Боїнга» і «Ейрбасу») [7, с. 72].

Країна вийшла в світові лідери з виробництва альтернативної енергії (біоетанол і біодизель). І це при тому, що Бразилія практично забезпечує свої потреби у вуглеводнях, володіючи передовими технологіями глибоководного буріння на континентальному шельфі. Великі досягнення країна демонструє в генетиці, електроніці та інформатики. Бразилія, як і Росія, має стратегічно важливі екологічними резервами. У Бразилії це район Амазонки, який, поряд з Сибіром, є «легенями світу». Стратегічне значення для обох країн мають запаси прісної води – «ресурсу майбутнього». У світлі уроків світової кризи принципово важливо, що Бразилія є одним з найбільших світових виробників продовольства. Все це робить країну самодостатньою, що забезпечує свою політичну та економічну безпеку. Разом з тим Бразилія активно бере участь в глобальних економічних процесах. Звертають на себе увагу високі темпи її

включення в трансконтинентальний бізнес. У списку двох тисяч найбільших глобальних корпорацій (2007 р.) фігурують 22 бразильські бізнес-структури (на Росію припадало 20 структур). В даний час Бразилія входить в десятку найбільших світових економік. За прогнозом експертів «Голдмен енд Сакс» ця країна до 2038 р. обійде за обсягом ВВП Канади, Італії, Франції, Англії, Німеччини та Японію. З інших латиноамериканських країн аналогічного результату до 2042 р. досягне також Мексика. До 2050 р. Бразилія може увійти до п'ятірки найбільших економік світу. До цього часу обсяг її ВВП складе 11.4, Мексики – 9.3, Росії – 8.6, Японії – 6.7, Англії – 5.2, Німеччини – 5.0 трлн. дол. Трійку лідерів складуть: Китай – 70.6, США – 38.5, Індія – 38,2 трлн. дол. До недавнього часу Латинська Америка представляла собою конгломерат країн з різним рівнем політичного й економічного розвитку. Досить різноманітний і політичний ландшафт континенту. Останнім часом набирає силу «ліва» тенденція з акцентом на соціальну проблематику. Це не західноєвропейська соціал-демократія і тим більше не комуністичні руху. Латиноамериканська специфіка забарвлює ліву тенденцію швидше в національні тони. Сьогодні це характерно для Венесуели, Нікарагуа, Сальвадору, Еквадору, Болівії і навіть, певною мірою, для латиноамериканських «грандів» - Бразилії та Аргентини. Практично вже половина латиноамериканських країн належить до цього «лівого тренду». Світова фінансова криза послабила привабливість монетаристських рецептів абсолютизації ринку в дусі «вашингтонського консенсусу». Однак «ліберальні моделі», що переважали раніше в регіоні, прагнуть не поступатися своїми позиціями [8, с. 84].

Разом з тим для політики і економіки більшості латиноамериканських країн сьогодні більше характерні суто прагматичні підходи, вільні від ідеологічних обмежень, облік зовнішніх і внутрішніх факторів, своїх реальних можливостей. Цей прагматизм може обрамлятися фразеологією про незалежність, критикою «імперіалізму», глобалізації, «світового капіталізму» і т. д. Іншими словами, латиноамериканські політичні еліти вже набрали необхідного досвіду для більш тверезої оцінки стрімкої мінливої кон'юнктури, що дає їм можливість для більшої самостійності в прийнятті рішень. В останні роки нову динаміку Латинській Америці надають інтеграційні процеси, які йшли в двох вимірах. США намагалися взяти ці процеси під свій контроль, прагнучи поширити напрацювання Північноамериканської асоціації вільної торгівлі (в англійській аббревіатурі НАФТА) на загальноконтинентальне поле. У 1994 року у Вашингтоні був запущений проект створення Всеамериканської зони вільної торгівлі (АЛКА). За цим проектом в АЛКА повинні були увійти всі держави регіону (крім Куби). Ця «ініціатива для Америки» буксувала з самого початку, перш за все, через опір латиноамериканських лідерів, головним чином Бразилії. Другим виміром континентальної інтеграції став «латиноамериканський проект». Його основним ініціатором стала Бразилія, яка активно сприяла створенню в 1991 р. «Спільного ринку південного конуса» (в іспанській аббревіатурі – МЕРКОСУР). Спочатку в нього увійшли Аргентина, Бразилія, Уругвай та Парагвай. В подальшому до МЕРКОСУР приєдналися на правах асоційованих членів Болівія, Чилі, в члени блоку були прийняті

Венесуела та інші країни. У жовтні 2004 року було створено «Американське співтовариство націй» (ЮАСН) в складі 12 держав, яке пізніше отримало назву «Союз південноамериканських націй» (УНАСУР). В даний час МЕРКОСУР і УНАСУР розглядаються як чисто латиноамериканські, без участі США, які проводять самостійну зовнішню політику. З самого початку Бразилія намагалася використовувати ці освіти для зміцнення своїх лідируючих позицій. Латиноамериканська інтеграція не обмежується тільки економічними аспектами. Тут вже давно існують і продовжують зміцнюватися й інші колективні інститути, в тому числі і з політичними завданнями [3, с. 39].

На відміну від СНД, Латинська Америка здатна виробляти колективну та солідарну позицію на міжнародних майданчиках, в тому числі в переговорах з США і Європейським союзом. Зростаюча економічна самодостатність підсилює і політичні позиції континенту. Латинська Америка вже давно не є зоною переважного впливу США. Після другої світової війни СРСР став контрбалансом сил в регіоні. У той період СРСР і Варшавський блок відповідали інтересам латиноамериканців, розширювали поле їх міжнародного маневрування, та й об'єктивно давали спекулятивно-шантажні можливості для торгу з США з потрібних питань. Після розпаду СРСР і Варшавського блоку ситуація стала іншою. Латинська Америка в певній мірі втратила для США стратегічне значення «ближнього зарубіжжя» в конфронтації з іншим блоком. До того ж після 11 вересня 2001 року Латинська Америка взагалі виявилася на периферії інтересів США. Особливо наочно видно зміна американських підходів до Бразилії. Зростаюча міць Бразилії враховується Вашингтоном: від жорсткої критики «почервонілий» Бразилії після обрання президентом Луїс да Сілва, США переходять до розмов про необхідність двостороннього стратегічного співробітництва, навіть просять Бразилію зменшити «антиамериканської радикалізм лівих» латиноамериканських лідерів, зокрема, Уго Чавеса. У 2007 р. Бразилія підписана з Європейським Союзом декларацію про перехід до стратегічного партнерства у відносинах. Поки що це була лише фіксація намірів. Але одночасно це було й визнання Євросоюзом стратегічної важливості Бразилії. Інтереси латиноамериканських країн вже виходять за межі Західної півкулі. Цей континент стає одним з полюсів майбутнього світоустрою, надає зростання впливу на світову політику. Помітно активізувалося участь латиноамериканських країн у вирішенні найважливіших проблем. Вони все частіше виступають єдиним фронтом в ООН і на інших міжнародних форумах. Сьогодні латиноамериканці зацікавлені, перш за все, в забезпечення рівних умов у міжнародній торгівлі, доступі до джерел фінансування, ринків збуту і, в цілому, подоланні соціально-економічного вододілу між Північчю та Півднем [6, с. 44].

На даному етапі їх пріоритети – економічні, які диктуються прагматичними потребами. Разом з тим не можна виключати посилення геополітичних акцентів в найближчій перспективі. Латиноамериканці, перш за все Бразилія, Аргентина й Мексика, наполегливо ставлять питання про політичну реформу ООН, в першу чергу її Ради Безпеки, з тим, щоб він більш адекватно відображав нові світові реалії, зокрема і їхні інтереси. При цьому ці

країни не можуть домовитися між собою, хто буде представляти регіон в РБ ООН. Бразилія була б найбільш логічним представником Латинської Америки, але з цим не згодні Мексика і Аргентина, які вкинули тезу про представництво регіону в РБ ООН на ротаційній основі. В цілому позиція латиноамериканців з ключових питань в міжнародному житті цілком виразна. Вони виступають за зміцнення глобальної та регіональної безпеки, протидія одностороннім і особливо силових методів її забезпечення, в тому числі активізації існуючих або створення нових військових блоків, обмеження й скорочення озброєнь, нерозповсюдження зброї масового знищення, за боротьбу з наркобізнесом, тероризмом, організованою злочинністю. З урахуванням зростаючої економічної могутності Бразилія претендує на відповідні позиції на міжнародній арені. Її стратегічні цілі: увійти в число постійних членів Ради Безпеки ООН, в «вісімку». У СОТ Бразилія є одним з лідерів «групи 20 держав», котрі намагаються відстояти свої інтереси в міжнародній торгівлі. З часу зустрічі в Евіані «велика вісімка» практикувала запрошення для консультацій Бразилії, Мексиці та Аргентині. Президент Н.Саркозі навіть запропонував трансформувати G-8 в G-13, інтегрувавши Китай, Індію, Бразилію, Мексику та ПАР. А в умовах нинішньої фінансової кризи до порядку денного входить тема перетворення «вісімки» в «двадцятку», де латиноамериканське представництво вже цілком помітно: в ній беруть участь Бразилія, Мексика й Аргентина. Разом з тим бажано враховувати і таку обставину. У новому світовому порядку знижується значення колишніх політичних і економічних інститутів, створених західними країнами [5, с. 31].

На передній план висуваються нові освіти, де все більш помітним стає присутність «висхідних гігантів». У 2003 р. Бразилія, Індія та ПАР створили політичну консультативну структуру ІБАС, покликану координувати зовнішню політику трьох країн в різних областях. Визначальні позиції в світі може отримати БРІК (Бразилія, Росія, Індія і Китай), де Бразилія відіграє також активну роль. При всій нечіткості нинішніх обрисів це формування також будується без участі США, інших західних країн та Японії. З урахуванням ініціативної ролі Бразилії у створенні БРІК проглядаються деякі паралелі з процесами латиноамериканської інтеграції, де участь США практично зведено до нуля. У світлі світової кризи для Бразилії, Китаю, Індії вже не є життєво важливим завданням участь у відновленні «благополуччя» США і західної економіки в цілому в рамках структур, ініційованих «колективним Заходом». Це завдання, зрозуміло, залишається в числі їх пріоритетів, особливо Китаю, який тісно зав'язаний на американську економіку, проте вона вже не є головною. У країн БРІК інтереси багато в чому різні. У доступному для огляду майбутньому не доводиться говорити про перетворення БРІК в політико-економічний і тим більше у військово-політичний блок. Цього не хоче, перш за все, Китай, у якого своя самостійна стратегія. Але ясно й інше. Колективне дію членів БРІК, навіть в нинішньому консультативному форматі, об'єктивно підсилює їх індивідуальні можливості впливати на хід світового розвитку. У будь-якому випадку, очевидно, що БРІК стає однією з нових конструкцій в мінливому світоустрій [5, с. 39].

У перспективі значення БРІК буде безсумнівно зростати. Сьогодні на країни цього об'єднання доводиться 49% населення та 30% світової енергетики.

При всіх змінах в світі і Латинській Америці значення цього регіону для США зберігається. Це відкриває можливості «гри на цьому полі». Однак очевидно, що активність Росії в Латинській Америці й країнах Карибського басейну робить свій вплив на Вашингтон; політична взаємодія з Бразилією, - Мексикою, Аргентиною та іншими латиноамериканськими країнами вже набуває помітне значення, як з точки зору геополітики, так і просування російських інтересів з міжнародної проблематики; очевидно значення бразильського фактору в укріпленні БРІК, який може внести суттєві корективи в нинішні конструкції світоустрою; істотні значення мають економічні – зв'язку з Латинською Америкою. Особливо перспективно співпрацю в енергетиці, яке може отримати стратегічний вимір; економічні можливості Росії в цьому регіоні. Товарообіг Росії з Латинською Америкою в 2008 р. склав близько 16 млрд. дол., в той час як товарообіг цього континенту з Китаєм перевищив 120 млрд. дол., а з США – 620 млрд. дол. [2, с. 22].

Латинська Америка самодостатня в плані – забезпечення вуглеводнями і продовольством. Першочергові суб'єкти її «великої гри» – США, Китай, ЄС. Саме тут знаходяться основні ринки для латиноамериканської сільськогосподарської продукції та сировинних товарів, а також головні джерела інвестицій й імпорту технологій. Світова фінансова криза призведе в Латинській Америці до цілого комплексу політичних, економічних та соціальних наслідків. Цілком можливі, принаймні, в середньостроковій перспективі, і зміни геополітичного порядку. Євроцентризм, орієнтація на західну економіку, характерні для менталітету частини російської політико-економічної еліти, можуть поступитися місцем більш прагматичному обліку нових політичних й економічних реалій. Росія активно пропагує концепцію багатопольярного світу, але першочергова увага продовжує приділяти США і Західній Європі як реальним центрам сили. Разом з тим розклад сил в світі змінюється. Китай, Індія – очевидні нові центри, які будуть визначати хід світових подій. У число нових полюсів сучасного світоустрою безсумнівно входить і Латинська Америка. Уже сьогодні латиноамериканський регіон стає істотним ринком тяжіння міжнародної економічної, фінансової та інвестиційної активності, здатним, особливо з урахуванням останніх світових кризових явищ, перевершити за своєю привабливістю багато інших регіонів світу [1, с. 200].

Джерела та література

1. Давыдов В.М., Бобровников А.В. Роль восходящих гигантов в мировой экономике (шансы Бразилии и Мексики в глобальном измерении), Москва, ИЛА РАН, 2009, 234 с.
2. Экономическое развитие Бразилии на современном этапе. *Экономика и управление в зарубежных странах*, 2004, № 5. С. 22.
3. Лавровская Т.В. Североамериканская интеграция: экономические и политические аспекты. – Москва: Наука, 2013. 90 с.

4. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1980–2000 роки): Підручник/ Л.Ф. Гайдуков, В.Г. Кремень, Л.В. Губернський та ін. Київ: Либідь, 2001. 621 с.
5. Мировая экономика / Под ред. А.С. Булатова. – Москва: Юрстъ, 2013. 120 с.
6. Мировая экономика / Под ред. В.К. Ломакина. – Москва: ЮНИТИ, 2014. 100 с.
7. Романова З.И. Латинская Америка на новом финансово-экономическом перепутьи. *Экономист*, 2001, № 12. С. 78–88.
8. Романова З.И. латинская Америка в глобальной системе мирохозяйственных связей. *МЭМО*, 2002, № 4. С. 80–86.

References

1. Davыdov V.M., Bobrovnykov A.V. Rol voskhodiashchykh hyhantov v myrovoi ekonomyke (shansy Brazyluu y Meksyky v hlobalnom yzmerenyu), Moskva, YLA RAN, 2009, 234 s.
2. Экономическое razvytye Brazyluu na sovremennom этапе. Экономика y upravlenye v zarubezhnykh stranakh, 2004, № 5. S. 22.
3. Lavrovskaiа T.V. Severoamerykanskaia yntehratsyia: ekonomicheskye y polytycheskye aspekty. – Moskva: Nauka, 2013. 90 s.
4. Mizhnarodni vidnosyny ta zovnishnia polityka (1980-2000 roky): Pidruchnyk / L.F. Haidukov, V.H. Kremen, L.V. Hubernskyi ta in. Kyiv: Lybid, 2001. 621 s.
5. Myrovaia ekonomyka / Pod red. A.S. Bulatova. – Moskva: Yurstъ, 2013. 120 s.
6. Myrovaia ekonomyka / Pod red. V.K. Lomakyna. – Moskva: YuNYTY, 2014. 100 s.
7. Romanova Z.Y. Latynskaia Ameryka na novom fynansovo-ekonomicheskom pereputy. *Экономист*, 2001, № 12. S. 78–88.
8. Romanova Z.Y. latynskaia Ameryka v hlobalnoi systeme myrokhoziaistvennykh sviazei. *МЭМО*, 2002, № 4. S. 80–86.

УДК 929.5 (477)

ГЕНЕАЛОГІЯ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ ЕТАП РОЗВИТКУ

Микола Жук

Україна, 33028, м. Рівне, вул. Пластова 29А

e-mail: mykolazhuk2016@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4650-7005>

Ольга Сєвєрова

Рівненський державний гуманітарний університет

Україна, 33027, м. Рівне, вул. С. Бандери, 12

e-mail: 54sever@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8771-1440>

Анотація. У статті розкрито проблеми, які стримували розвиток генеалогії в Україні в 1990-х роках, з'ясовано причини, що спонукають вивчати історію власного роду. Стаття розширює уявлення про особливості пошуку електронних копій архівних справ, що містять генеалогічну інформацію. Також детально охарактеризовано діяльність міжнародних організацій з оцифрування

ЗМІСТ
РОЗДІЛ І
ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

Озимчук Олег АРХЕОЛОГІЧНІ СВДЧЕННЯ КОЛАПСУ БРОНЗОВОГО ВІКУ	3
Федоришин Микола УЧЕНЬ ПИСАРЯ МИХАЙЛА САНОЦЬКОГО В КОНТЕКСТІ ТВОРЕННЯ ПЕРЕСОПНИЦЬКОГО ЄВАНГЕЛІЯ	8
Гурбик Андрій ДЕРЖАВНА СЛУЖБА АНТОНА ЖДАНОВИЧА: УЧАСТЬ У ДІЯЛЬНОСТІ СЛІДЧИХ КОМІСІЙ (1651–1656 рр.)	14
Кравчук Назар АНЕКСІЯ КИЇВСЬКОЇ МИТРОПОЛІЇ МОСКОВСЬКИМ ПАТРІАРХАТОМ 1686 РОКУ	25
Пазюра Наталка РОДИННА ІСТОРІЯ СТОРОЖЕНКІВ ХІХ – ПЕРШОЇ ТРЕТИНИ ХХ СТОЛІТТЯ НА ТЛІ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ	29
Чиж Анастасія ЗАКОНОДАВЧІ ІНІЦІАТИВИ ДЕПУТАТА ІV ДЕРЖАВНОЇ ДУМИ РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ ТИВОНЧУКА МИХАЙЛА ПАВЛОВИЧА (СТЕПАНСЬКА ВОЛОСТЬ РІВНЕНСЬКОГО ПОВІТУ)	34
Рушак Владислав ДІЯЛЬНІСТЬ В. ЛИПИНСЬКОГО НА ДИПЛОМАТИЧНОМУ ФРОНТІ ПІД ЧАС НАЦІОНАЛЬНО-ДЕМОКРАТИЧНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ 1917–1921 РОКІВ ...	37
Доброчинська Валентина ВОЛИНСЬКІ МУЗЕЇ ЯК ОСЕРЕДКИ ЗБЕРЕЖЕННЯ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ (1921–1939 рр.)	46
Залужна Світлана СВІТОВА РЕАКЦІЯ НА КАРАЛЬНІ ЗАХОДИ ПРОТИ УКРАЇНЦІВ ГАЛИЧИНИ	52
Михальчук Роман ТРАВМА ГОЛОКОСТУ У СВДЧЕННЯХ ЖЕРТВ	62
Іванчук Віктор РІВНЕНСЬКА «ПРОСВІТА» У ПЕРІОД НАЦІСТСЬКОЇ ОКУПАЦІЇ (1941–1944 рр.)	68

Десятничук Ілля
ОЛЕКСАНДР ОГЛОБЛИН У РОЗБУДОВІ УКРАЇНСЬКОЇ ІСТОРИЧНОЇ
НАУКИ В США 72

Опанасюк Тетяна
СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МОЛОДІЖНОГО СЕГМЕНТУ
РИНКУ ПРАЦІ В УКРАЇНІ 76

РОЗДІЛ II **ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ ТА МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ**

Долганова Марина, Озимчук Олег
ДВА ВЕКТОРИ ФОРМУВАННЯ ІНТОЛЕРАНТНОСТІ ФРАНЦУЗЬКОГО
СУСПІЛЬСТВА В XII–XIII СТОЛІТТЯХ 87

Постоловський Руслан
ВНУТРІШНЬО ПАРТІЙНА БОРОТЬБА У ВКП(Б) 1926–1927 РОКІВ 95

Слесаренко Андрій
УКРАЇНСЬКІ ПОВСТАНЦІ В ЧЕХОСЛОВАЦЬКОМУ КІНЕМАТОГРАФІ
1950-Х РОКІВ 113

Сухий Володимир, Северова Ольга
ОСНОВНІ ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ ТЕОРІЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ 117

Плюта Наталія
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЛАТИНСЬКОЇ АМЕРИКИ ТА ЇЇ МІСЦЕ В
МАЙБУТНЬОМУ СВІТІ 124

Жук Микола, Северова Ольга
ГЕНЕАЛОГІЯ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ ЕТАП РОЗВИТКУ 131

Кундеус Оксана
ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИЙ ВИБІР УКРАЇНИ ЯК ДЕТЕРМІНАНТА
ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ РФ 139

Рожко Василь
СТАНОВЛЕННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ІДЕЙ СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ: АНАЛІЗ
ВЧЕНЬ АЛЬБЕРТА ВЕЛИКОГО І ВІНСЕНТА З БОВЕ.....149

Ліннік Юрій
ЦІННОСТІ В ЖИТТІ ЛЮДИНИ І СУСПІЛЬСТВА 152

ISSN 2519-1942

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії

ВИПУСК 34

Відповідальність за достовірність і точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, власних імен та інших відомостей несуть автори опублікованих матеріалів та їх наукові керівники. Думки авторів статей з позицією редколегії можуть не співпадати.

Відповідальний за підготовку збірника до видання – **Валерій Шеретюк**

Комп'ютерна верстка – **Лариса Федорук**

Обкладинка – **Григорій Волохов**

Підписано до друку 24.11.2022 р. Папір офсетний.

Гарнітура «Times New Roman».

Наклад 300. Зам. № 254/1. Ум. друк. арк. 11,19.

ISSN 2519-1942

Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії: Рівненський державний гуманітарний університет. Збірник наукових праць. Випуск 34. Рівне, 2022. 162 с.

УДК 94(477) + 94(100)

А 43

ББК 63.3 (4Укр)

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2022